

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.026.02.2019

Prezes Wód Polskich
Pan Przemysław Dacą
ul. Grzybowska 80/82
00-844 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Tekst ujednolicony
zgodnie z treścią uchwały Zespołu Orzekającego
Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli
z dnia 24 czerwca 2020 r.

P/19/051 „*Utworzenie i funkcjonowanie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie*”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie ul. Hanasiewicza 17B, 35-103 Rzeszów
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Przemysław Dac, Prezes Wód Polskich od 2 stycznia 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Działania w celu zapewnienia utworzenia i funkcjonowania PGW Wody Polskie; Zapewnienie ochrony ludności i mienia przed powodzią; Gospodarowanie mieniem Skarbu Państwa; Działania związane z wydawaniem zgód wodnoprawnych; Działania związane z opłatami za usługi wodne;
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do dnia zakończenia kontroli z wykorzystaniem dowodów powstałych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Łukasz Malec, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/188/2019 z 18 listopada 2019 r. Marek Sikora, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/193/2019 z 25 listopada 2019 r. (akta kontroli str. 1 – 4)

Użyte w wystąpieniu pokontrolnym skróty i skrótowce oznaczają:

- KZGW – Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej;
- RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie;
- PGW Wody Polskie – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie;
- ZMiUW – Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych;
- PZMiUW - Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie;
- Prawo wodne – ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2018 r. poz. 2268, ze zm.).

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Dyrektor RZGW³ zapewnił rozpoczęcie funkcjonowania PGW Wody Polskie na obszarze jego działania od 1 stycznia 2018 r. Wszystkim jednostkom organizacyjnym zapewniono siedziby oraz warunki pracy spełniające wymagania przepisów BHP i Kodeksu Pracy. RZGW przejęło od organów samorządu terytorialnego lub ich jednostek organizacyjnych pracowników w sposób zgodny z Prawem wodnym oraz ustalono dla nich zakresy czynności. Ustalenia kontroli wskazują, że stan zatrudnienia w RZGW pozwalał na bieżącą realizację zadań i utrzymanie ciągłości pracy, natomiast nie był wystarczający dla uregulowania zaległych spraw związanych z utworzeniem RZGW i przejęciem majątku Skarbu Państwa. Proces przejmowania wykazów i związanej z nim dokumentacji dotyczącej mienia Skarbu Państwa w obszarze działalności RZGW nie został zakończony pomimo upływu ponad dwóch lat od dnia wejścia w życie Prawa wodnego. Przekazane przez Marszałka Województwa Podkarpackiego wykazy nieruchomości (działek) nie zostały rzetelnie zweryfikowane, w efekcie czego Dyrektor RZGW wprowadził do ewidencji środków trwałych działki niewykazane w tabeli nr 8 – wykaz nieruchomości gruntowych, a także działki stanowiące własność prywatną wymagające np., wyodrębnienia części powierzchni zajętej przez śródlądowe wody płynące lub wały przeciwpowodziowe.

Ponadto Dyrektor RZGW nierzetelnie wykonywał prawa właścicielskie w stosunku do przejętych nieruchomości skarbu państwa, w tym nie składał wniosków o ujawnienie reprezentacji Skarbu Państwa w ewidencji gruntów i budynków oraz księgach wieczystych.

W ramach bieżącej działalności, w latach 2018-2019, RZGW wykonywał zadania w zakresie gospodarowania wodami. Prawidłowo dokonywał uzgodnień planistycznych dotyczących zagospodarowania przestrzennego na obszarze zagrożenia powodzią, koordynował i monitorował realizację inwestycji w regionie wodnym zabezpieczających przed powodzią, rzetelnie ustalał potrzeby utrzymaniowe we właściwym stanie rzek i urządzeń wodnych, opracował roczne i wieloletnie plany rzeczowo-finansowe na roboty utrzymaniowe oraz monitorował stopień ich realizacji. Terminowo prowadził postępowania w sprawie wydania lub zmiany pozwoleń wodnoprawnych.

NIK ustaliła jednak, że RZGW w Rzeszowie nie wykonywał kontroli gospodarowania wodami w zakresie przestrzegania warunków obowiązujących na wałach przeciwpowodziowych oraz na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, a także stanu zabezpieczenia przed powodzią oraz przebiegu usuwania skutków powodzi.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Wcześniej działając jako Dyrektor PZMiUW.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania w celu zapewnienia utworzenia i funkcjonowania RZGW w Rzeszowie oraz koordynowanych przez niego jednostek organizacyjnych PGW Wody Polskie.

Opis stanu faktycznego

Dyrektor RZGW oraz jego zastępcy zostali powołani przez Pełnomocnika ds. organizacji PGW Wody Polskie. Z dniem 2 stycznia 2018 r. obowiązki dyrektora rozpoczęła pełnić Małgorzata Wajda, a obowiązki Zastępcy Dyrektora Agnieszka Duszkiewicz. Następnie od 8 stycznia 2018 r. Zastępcami Dyrektora zostały Anna Sowa oraz Zdzisława Klus.

Prezes PGW Wody Polskie z dniem 30 czerwca 2018 r. odwołał Zdzisławę Klus ze stanowiska Zastępcy Dyrektora RZGW w Rzeszowie, a na to stanowisko powołał z dniem 1 lipca 2018 r. Joannę Lipkę.

Kierownictwo RZGW posiadało stosowne upoważnienia do kierowania jednostką w skontrolowanym zakresie. Upoważnienia udzielane były przez Prezesa PGW Wody Polskie oraz w przypadku Zastępców Dyrektora RZGW w Rzeszowie także przez ich Dyrektora.

(akta kontroli str. 5 – 56, 843 – 885)

Dyrektor PZMiUW realizowała zadania w celu wsparcia działań Pełnomocnika ds. organizacji PGW Wody Polskie, w związku z tworzeniem RZGW w Rzeszowie, na podstawie otrzymanych pełnomocnictw. W dniu 22 września 2017 r. PZMiUW sporządził harmonogram działań w celu terminowego i rzetelnego utworzenia z dniem 1 stycznia 2018 r. RZGW w Rzeszowie. W ww. harmonogramie wskazano obszary, zakresy działań, terminy ich realizacji oraz komórki odpowiedzialne za te działania.

Pełnomocnik ds. organizacji PGW Wody Polskie sporządził harmonogram organizacji PGW Wody Polskie, który w grudniu 2017 r. został przekazany PZMiUW. Harmonogram obejmował zadania związane z tworzeniem PGW Wody Polskie, w tym RZGW w Rzeszowie wraz z czterema koordynowanymi zarządami zlewni.

Realizując ww. harmonogramy m. in. wyznaczono kadrę kierowniczą RZGW w Rzeszowie, przygotowano siedzibę RZGW w Rzeszowie i siedziby jednostek koordynowanych oraz zapewniono im wyposażenie, sporządzono wykaz zobowiązań finansowych na 2018 r., plan zamówień publicznych, przejęto pracowników Urzędu Marszałkowskiego, starostw powiatowych oraz samorządowych jednostek organizacyjnych wykonujących zadania w zakresie gospodarki wodnej, zorganizowano szkolenia dla części pracowników, określono schemat organizacyjny RZGW oraz Zarządów Zlewni.

(akta kontroli str. 5 – 54, 57 – 170, 172 – 232, 238 – 334, 1060 – 1090)

Pełnomocnik ds. organizacji PGW Wody Polskie oraz Dyrektor PZMiUW podjęli skuteczne działania w celu przygotowania siedzib, pomieszczeń biurowych i gospodarczych oraz niezbędnego wyposażenia RZGW w Rzeszowie, a także koordynowanych przez RZGW w Rzeszowie terenowych jednostek organizacyjnych

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

PGW Wody Polskie⁵. W wyniku tych działań zawarto umowy użyczenia, darowizny, najmu zapewniające od początku 2018 r. siedziby RZGW w Rzeszowie i jednostek koordynowanych oraz ich wyposażenie. Nie stwierdzono zaniedbań w powyższym zakresie.

(akta kontroli str. 171 – 237, 1060 – 1090)

W okresie tworzenia RZGW w Rzeszowie zapewniono ciągłość dostaw energii elektrycznej dla urządzeń wodnych na obszarze działania RZGW w Rzeszowie. W tym celu w dniu 29 grudnia 2017 r. PZMiUW zawarł umowę na sprzedaż i dystrybucję energii elektrycznej do urządzeń wodnych⁶. Na podstawie art. 527 oraz 534 ust. 1 pkt 3 Prawa wodnego z dnia 1 stycznia 2018 r. PGW Wody Polskie wstąpiło w prawa i obowiązki wynikające z umów na sprzedaż energii elektrycznej do urządzeń wodnych znajdujących się na terenie działania RZGW w Rzeszowie, a zawartych z PZMiUW, Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych w Lublinie⁷ oraz RZGW w Krakowie.

(akta kontroli str. 238 – 334, 1060 – 1090)

RZGW na bieżąco regulowało zobowiązania finansowe związane z funkcjonowaniem przejętych, przez PGW WP od marszałków województw lub jednostek organizacyjnych samorządu województwa, urządzeń ochrony przeciwpowodziowej, w tym w szczególności zobowiązań za dystrybucję i sprzedaż energii elektrycznej na przepompowniach oraz zobowiązań wynikających z zawartych umów na eksploatację i utrzymanie zbiorników, przepompowni oraz wałów przeciwpowodziowych i przepustów wałowych. Zobowiązania te regulowane były przez RZGW z przyznanej PGW Wody Polskie dotacji z Ministerstwa Środowiska. RZGW otrzymało⁸ łącznie kwotę (na wydatki bieżące, w tym m. in. na utrzymanie wód i budowli) 23 838 tys. zł.

(akta kontroli str. 777 - 842)

Zadania związane z zapewnieniem prawidłowego funkcjonowania RZGW oraz koordynowanych terenowych jednostek organizacyjnych PGW Wody Polskie od 1 stycznia 2018 r., tj. zadania związane z przejęciem mienia, zasobów ludzkich i dokumentacji od innych organów i podmiotów oraz osiągnięciem pełnej gotowości realizacji ustawowych zadań nie zostały przydzielone konkretnym osobom. Dyrektor RZGW w Rzeszowie wyjaśniła, że *ww. zadania zostały przydzielone Wydziałom RZGW w Rzeszowie zgodnie ze schematem organizacyjnym od 1 stycznia 2018 r.* I tak odpowiedzialnym za przejęcie:

- urządzeń wodnych został Wydział Planowania i Koordynacji Eksploatacji,
- gruntów został Wydział Gospodarowania Mieniem Skarbu Państwa,
- inwestycji został Wydział Koordynowania Inwestycji,
- zasobów ludzkich został Zespół Kadr.

(akta kontroli str. 1060 – 1090)

Wykazy⁹ składników mienia, dla którego odpowiednio właściwy marszałek województwa wykonywał, do dnia 1 stycznia 2018 r., uprawnienia właścicielskie Skarbu Państwa, tj.:

⁵ Pismo Pełnomocnika ds. organizacji PGW Wody Polskie z 31 października 2017 r. do Marszałka Województwa Podkarpackiego o użyczenie na rzecz RZGW w Rzeszowie nieruchomości, wyposażenia i środków trwałych będących w trwałym zarządzie PZMiUW. Pismo Dyrektora PZMiUW z 27 grudnia 2017 r. do Marszałka Województwa Podkarpackiego o darowiznę na rzecz PGW Wody Polskie - RZGW w Rzeszowie sprzętu oraz oprogramowania do prowadzenia ewidencji wód, urządzeń wodnych oraz zmeliorowanych gruntów – system GeoMelio.

⁶ Na okres od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r.

⁷ Umowa z 29 listopada 2016 r. na sprzedaż energii elektrycznej na okres od 29 listopada 2016 r. do 31 grudnia 2019 r.

⁸ Część dotacji przyznana przez Prezesa PGW Wody Polskie w piśmie z 8 maja 2018 r. (KEK.3130.41.2018.1.ks).

⁹ O których mowa w art. 528 ust. 4 ustawy – Prawo wodne z 2017 r.

- wód znajdujących się w granicach parku narodowego, wód istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa, służących polepszeniu zdolności produkcyjnej gleby i ułatwieniu jej uprawy oraz wód niewymienionych powyżej;
- gruntów pokrytych tymi wodami, z wyłączeniem gruntów pokrytych wodami znajdującymi się w granicach parków narodowych;
- nieruchomości gruntowych położonych w międzywałach, nieruchomości pod wałami przeciwpowodziowymi oraz wałów przeciwpowodziowych wraz z urządzeniami wodnymi związanymi z nimi funkcjonalnie, przyległych do wód, w stosunku do których prawa właścicielskie wykonywał marszałek województwa, a także położonych na tych nieruchomościach budynków oraz innych urządzeń;

oraz wykazy¹⁰:

- decyzji dotyczących mienia;
- umów dzierżawy, najmu, użyczenia lub użytkowania mienia;
- deklaracji podatkowych na podatek od nieruchomości;
- odszkodowań wynikających z przepisów ustawy – z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1121);
- zobowiązań wynikających z zawartych umów lub porozumień;
- zadań inwestycyjnych i eksploatacyjnych;

zostały przekazane przez Marszałka Województwa Podkarpackiego dyrektorowi RZGW protokołami zdawczo-odbiorczymi datowanymi na 3 stycznia 2018 r. Na protokołach znajdowały się podpisy Marszałka Województwa Podkarpackiego oraz Dyrektora RZGW – nie były one jednak opatrzone datą złożenia podpisu. Zostały one sporządzone w tabelach nr: 1, 2, 3, 4, 5 oraz 8¹¹.

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora RZGW wynika, że Marszałek Województwa Podkarpackiego w połowie lutego 2018 r. przekazał (fizycznie) Dyrektorowi RZGW w Rzeszowie tabele nr 1,2,3,4,5,8,10,11 wraz z protokołami zdawczo - odbiorczymi z dnia 3 stycznia 2018 r. Dyrektor RZGW nie potwierdził przyjęcia w/w dokumentów. Protokoły zdawczo-odbiorcze obejmujące tabele nr 1,2,3,4,5,8 zostały podpisane w kwietniu 2018 r. i przesłane do Marszałka Województwa Podkarpackiego pismem z dnia 19 kwietnia 2018 r. znak: RZ.RPU.0144.14.2018.AJ. Protokoły zdawczo - odbiorcze obejmujące tabele nr 10 i 11 zostały podpisane w dniu 21 grudnia 2018 r. i przekazane Likwidatorowi Podkarpackiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie pismem z dnia 21 grudnia 2018 r., znak: RZ.RPU.0144.14.2018.AJ (akta kontroli str. 1060 – 1090, 1202 – 1232)

Wszystkie przejęte od Marszałka Województwa Podkarpackiego składniki mienia zostały ujęte w ewidencji środków trwałych prowadzonych w RZGW. W ewidencji ujęto 431 urządzeń wodnych oraz 2.054 działki będące własnością Skarbu Państwa. (akta kontroli str. 1060 – 1090, 1202 – 1281)

Według Dyrektora RZGW weryfikacja kompletności wykazów oraz dokumentacji polegała na:

¹⁰ O których mowa w art. 528 ust. 5 ustawy – Prawo wodne z 2017 r.

¹¹ Tabela nr 1 – wykaz decyzji o: wyłączeniu, linii brzegu, trwałym zarządzie, przejściu lub wykreśleniu z zasobów, wyłączeniu z produkcji rolnej i leśnej, zobowiązaniu podatkowym, odszkodowaniu i inne;
Tabela nr 2 – wykaz obowiązujących umów;
Tabela nr 3 – wykaz deklaracji podatkowych od gruntów;
Tabela nr 4 – wykaz niezapłaconych odszkodowań;
Tabela nr 8 – wykaz nieruchomości gruntowych.

- analizie przekazanych tabel oraz porównaniu zgodności wykazanych w tabelach dokumentów z dołączoną do nich dokumentacją;
- sprawdzeniu kompletności danych zawartych w otrzymanych tabelach;
- losowym sprawdzeniu występowania w otrzymanej dokumentacji działek znajdujących się na obszarze działania RZGW w Rzeszowie pokrytych wodą płynącą na podstawie komputerowej Mapy Podziału Hydrograficznego Polski;
- kontroli prawidłowości wykazanych danych na podstawie innych dostępnych baz danych oraz posiadanych dokumentów, kontroli wewnętrznej spójności danych wykazanych w tabelach (ten rodzaj weryfikacji jeszcze nie został zakończony).

(akta kontroli str. 1060 – 1090, 1208 - 1232)

Dyrektor RZGW kilkakrotnie zgłaszał zastrzeżenia do treści oraz kompletności otrzymanej od Marszałka Województwa Podkarpackiego dokumentacji. I tak m.in. w pismach:

- nr RZ.RUM.070.550.2018 z 8 października 2018 r. wnoszono o uzupełnienie tabeli nr 8 o dane wynikające z ewidencji środków trwałych,
- nr RZ.RUM.070.286.2018 z 5 listopada 2018 r. wnoszono o usunięcie zdublowanych numerów działek oraz podanie prawidłowej ich powierzchni,
- nr RZ.RUM.070.194.2018.GG z 10 lipca 2018 r. wskazywano na rozbieżności pomiędzy numerami działek widniejącymi w przekazanej dokumentacji a obowiązującą ewidencję gruntów,
- w piśmie nr RZ.RUM.070.194.2018 z 14 lutego 2019 r. wskazywano na braki wśród przekazanych dokumentów pomimo tego, że były wymienione w wykazach składników mienia,
- nr RZ.RUM.070.1272.2019.KŻ oraz RZ.RUM.070.1273.2019.KŻ z 29 października 2019 r. wnoszono o uzupełnienie braków w przekazanej dokumentacji,
- nr RZ.RUM.070.1370.2019.KŻ z 18 listopada 2019 r. wnoszono o przekazanie wykazów mienia wraz z dokumentacją (dot. tabel nr 1, 2, 3, 4, 8).

(akta kontroli str. 1060 – 1090)

Dyrektor RZGW w Rzeszowie zgłaszał zastrzeżenia co do terminowości i kompletności przekazywania wykazów mienia oraz dokumentacji z nimi związanej do marszałków województw: małopolskiego, świętokrzyskiego oraz lubelskiego. Nie zgłaszał natomiast takich zastrzeżeń do Marszałka Województwa Podkarpackiego.

(akta kontroli str. 1060 – 1090)

RZGW w Rzeszowie był zobowiązany zgodnie z art. 529 ustawy Prawo wodne do przejęcia mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną, w stosunku do którego do 31 grudnia 2017 r. uprawnienia właścicielskie wykonywali Marszałkowie czterech województw: Podkarpackiego, Małopolskiego, Lubelskiego oraz Świętokrzyskiego. Wzory wykazów składników mienia podlegającego przekazaniu PGW WP przez marszałków województw zgodnie z art. 528 ustawy Prawo wodne, zostały ogólnie opracowane i przesłane do marszałków województw na polecenie Pełnomocnika do spraw organizacji Wód Polskich.

RZGW w Rzeszowie poddał weryfikacji treść wykazów nr 10 i 11¹², w wyniku, której 21 grudnia 2018 r. podpisane zostały protokoły zdawczo-odbiorcze wykazów i dokumentacji, z wyłączeniem urządzeń, na przejęcie których RZGW nie wyraziło zgody, w tym:

1. urządzeń wyodrębnionych w ewidencji środków trwałych:

¹² „Wykaz przekazywanych urządzeń wodnych (budowli piętrzących z możliwością sterowania przepływem) wraz z dokumentacją” - tabela nr 10; „Wykaz przekazywanych pozostałych urządzeń wodnych (np. budowli regulacyjnych) wraz z dokumentacją” - tabela nr 11.

- kolektorów, tj. budowli związanych funkcjonalnie z rowami stanowiącymi urządzenia melioracji wodnych,
 - rurociągów stanowiących urządzenia melioracji wodnych,
 - śluzy, tj. budowli związanej funkcjonalnie z rowem, stanowiącym urządzenie melioracji wodnych,
 - budowli komunikacyjnych – mostów,
2. urządzeń niewyodrębnionych w ewidencji środków trwałych, tj.: przepustów, mostów, brodów i kładek.

Przed podpisaniem protokołów zdawczo-odbiorczych, pismem z 3 października 2018 r.¹³ RZGW w Rzeszowie poinformowało Marszałka Województwa Podkarpackiego, że protokoły zdawczo-odbiorcze do wykazów – tabeli nr 10 i 11 nie mogą zostać podpisane w formie, w której zostały do niego przekazane. W piśmie wskazano, że zgodnie z poleceniem prezesa PGW Wody Polskie *nie podlegają przekazaniu prawa właścicielskie, do ujętych w wykazach obiektów, które nie są urządzeniami wodnymi*, tj. budowle zapewniające komunikację pomiędzy zmeliorowanymi terenami wodnymi. W związku z tym, poproszono o wydzielenie z ewidencji księgowej tych obiektów. Odpowiadając¹⁴ na to pismo, PZMiUW (w likwidacji) poinformował, że nie ma możliwości wydzielenia wartości tych budowli. W piśmie tym wskazano także, że PGW Wody Polskie reprezentują Skarb Państwa oraz wykonują w jego imieniu prawa właścicielskie w stosunku do stanowiącego jego własność mienia. Zdaniem PZMiUW (w likwidacji) przejęcie uprawnień wraz z obowiązkiem wykonywania praw właścicielskich nastąpiło z mocy prawa, a podpisanie protokołów zdawczo-odbiorczych stanowi jedynie czynność techniczną. Pogląd ten PZMiUW (w likwidacji) potwierdził również w piśmie z 11 października 2018 r.¹⁵

Zgodnie z art. 529 ust. 1 Prawa wodnego, z dniem wejścia w życie tej ustawy Wody Polskie reprezentują Skarb Państwa oraz wykonują uprawnienia właścicielskie Skarbu Państwa w stosunku do stanowiących własność Skarbu Państwa urządzeń wodnych. Urządzenia wodne zostały zdefiniowane w art. 16 pkt 65 tej ustawy, jako urządzenia lub budowle służące do kształtowania zasobów wodnych lub korzystania z tych zasobów. W przepisie tym znalazło się także przykładowe wyliczenie tych urządzeń. Oprócz tego ustawa posługuje się pojęciem „urządzenia melioracji wodnych” (art. 197). Rurociągi i służące wyłącznie do celów rolniczych stacje pomp zostały wprost zaliczone do tych urządzeń - pkt 3 i 4 art. 197 ust. 1. Porównanie zakresów obu przywołanych artykułów prowadzi do wniosku, że nie wszystkie urządzenia melioracji wodnych są urządzeniami wodnymi, a tylko te, które służą celom określonym w pkt 65 art. 16 Prawa wodnego. Jednocześnie trzeba jednak zauważyć, że zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 3 lit. a przepisy ustawy dotyczące urządzeń wodnych stosuje się odpowiednio do urządzeń melioracji wodnych niezaliczonych do urządzeń wodnych.

W ocenie NIK sposób podejścia do interpretacji art. 529 ustawy Prawo wodne powinien dotyczyć tylko tych urządzeń, które są niezbędne do wykonywania zadań nałożonych na PGW Wody Polskie w ustawie Prawo wodne (np. określonych w art. 258 powołanej ustawy). Jeżeli rurociągi i stacje pomp, nie spełniają tego warunku, a znajdują się na gruntach stanowiących własność Skarbu Państwa powinny być przekazane, co do zasady, starostom reprezentującym Skarb Państwa w sprawach gospodarowania nieruchomościami (art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami¹⁶).

¹³ Nr RZ.RPU.0144.14.2018.AJ.

¹⁴ Pismem Nr FK.323.13.2018 z 8 października 2018 r.

¹⁵ Nr FK.323.13.2018.

¹⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 2204 ze zm.

Ustalono, że łączna wartość brutto nieprzejętych przez RZGW od Marszałka Województwa Podkarpackiego urządzeń, będących środkami trwałymi wyniosła 1 216 690,87 zł. Wartość ta została zaksięgowana w księgach rachunkowych PGW Wody Polskie prowadzonych przez RZGW.

W sprawie przejęcia przez RZGW od Marszałka Województwa Podkarpackiego wykazów i dokumentacji, o której mowa powyżej Dyrektor RZGW poinformowała, że *proces przejęcia składników majątku w zakresie urządzeń wodnych (tabele Nr 10 i 11) nie został jeszcze zakończony i przedstawia się następująco: Marszałek Województwa Podkarpackiego protokołami zdawczo - odbiorczymi z dnia 3 stycznia 2018 r. i z dnia 8 listopada 2018 r. przekazał: „Wykaz przekazywanych urządzeń wodnych (budowli piętrzących z możliwością sterowania przepływem) wraz z dokumentacją” - tabela nr 10 oraz „Wykaz przekazywanych pozostałych urządzeń wodnych (np. budowli regulacyjnych) wraz z dokumentacją” - tabela nr 11.*

Powyższe wykazy, po dokonaniu ich weryfikacji, zostały protokołarnie przejęte przez Dyrektora RZGW w dniu 21 grudnia 2018 r.

Ponadto ustalono, że RZGW nie ponosi kosztów obsługi, utrzymania urządzeń nieprzejętych od Marszałka Województwa Podkarpackiego. Dyrektor RZGW poinformował w tej sprawie, że RZGW: *nie przejął: kolektorów, budowli związanych funkcjonalnie z urządzeniami melioracji wodnych (rowami), rurociągów - stanowiących urządzenia melioracji wodnych, śluz - budowli związanej funkcjonalnie z urządzeniem melioracji wodnych, budowli komunikacyjnych, tj. przepusty, mosty, brody, kładki. W myśl art. 205 Prawa wodnego utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych należy do zainteresowanych właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej działającej na terenie gminy lub związku spółek wodnych, w którym jest zrzeszona spółka wodna działająca na terenie gminy - do tej spółki lub tego związku spółek wodnych. [...] przepusty, mosty, brody, kładki nie stanowią urządzeń wodnych, są bowiem budowlami komunikacyjnymi, utrzymanie których należy do zarządcy drogi.* Wskazując na powyższe oraz powołując się na pismo Prezesa PGW Wody Polskie z 2 marca 2018 r.¹⁷. Dyrektor wyjaśnił, że nie posiada podstaw prawnych do objęcia utrzymaniem urządzeń melioracji wodnych i budowli związanych funkcjonalnie z tymi urządzeniami oraz budowli komunikacyjnych, które nie zostały przejęte od Marszałka Województwa Podkarpackiego. PGW WP nie posiada informacji, kto ponosi koszty utrzymania tych urządzeń i budowli.

(akta kontroli str. 1060 – 1103, 1202-1232)

Dyrektor RZGW trzykrotnie występował do właściwego starosty lub prezydenta miasta¹⁸ o wydanie decyzji w sprawie potwierdzenia wygaśnięcia trwałego zarządu nad nieruchomościami na mocy art. 531 ust. 1 i 2 Prawa wodnego na rzecz marszałka województwa. I tak wnioskami:

- RZ.RUM.2312.25.14.2018 z 26.09.2018 r. w stosunku do jednej działki;
- RZ.RUM.2312.25.16.2018 z 07.12.2018 r. w stosunku do 70 działek
- RZ.RUM.2312.4.1.2019 z 24.04.2019 r. w stosunku do 128 działek.

Nie składano odwołań do ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej, od decyzji starosty, w sprawie potwierdzenia wygaśnięcia trwałego zarządu sprawowanego przez marszałka.

Dyrektor RZGW poinformowała, że: *Nie złożono wniosków do ksiąg wieczystych w związku z wygaśnięciem trwałego zarządu.*

RZGW w Rzeszowie wygasił trwały zarząd ustanowiony na rzecz Marszałka Województwa Podkarpackiego dla 185 działek oraz wystąpił z trzema wnioskami

¹⁷ Nr. DIN-msp.2013.63.2017.

¹⁸ Na podstawie art. 532 ust. 2 ustawy – Prawo wodne z 2017 r.

o wydanie decyzji w sprawie wygaśnięcia trwałego zarządu na rzecz Marszałka Województwa Podkarpackiego.

(akta kontroli str. 1091 – 1102, 1208-1232)

Dokumentacja dotycząca obowiązujących umów zawartych przez marszałków w przedmiocie oddania w użytkowanie, najem, użyczenie, promesy, porozumienia została przejęta od Marszałków Województw Podkarpackiego i Lubelskiego odpowiednio 3 stycznia 2018 r. oraz 28 września 2018 r. protokołami zdawczo-odbiorczymi.

Dyrektor RZGW wskazała, że Marszałek Województwa Małopolskiego przekazał 8 umów za pismem przewodnim bez protokołu przekazania, a Marszałek Województwa Świętokrzyskiego nie przekazał przedmiotowych umów.

Od Marszałka Województwa Podkarpackiego, przejęto 7 maja 2018 r. 29 umów i porozumień zawartych w zakresie prowadzenia inwestycji w gospodarce wodnej.

Wykaz dokumentacji dotyczącej postępowań administracyjnych przejętych od Marszałka Województwa Podkarpackiego wraz z dokumentacją, został przekazany w dniu 3 stycznia 2018 r. protokołem zdawczo-odbiorczym dla tabeli nr 4 „Wykaz niezapłaconych odszkodowań z tytułu: trwałego zajęcia gruntu, podtopień, zalania i inne”. Przejęto łącznie 28 spraw. Dyrektor RZGW poinformowała, że od Marszałków Województwa Lubelskiego, Małopolskiego oraz Świętokrzyskiego do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Rzeszowie nie została przekazana dokumentacja dotycząca postępowań administracyjnych. W uzupełnieniu wyjaśnień dotyczących sposobu przekazywania postępowań sądowych, w których stroną był Marszałek Województwa Podkarpackiego lub Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, zastępca dyrektora RZGW poinformowała: że nie zostały przekazane formalnie wykazy spraw sądowych, w których jako strona występował Marszałek Województwa Podkarpackiego lub Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych. Pracownicy Podkarpackiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych, którzy stali się z dniem 1 stycznia 2018 r. pracownikami Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie przechodzili z PGW WP wraz z prowadzonymi sprawami. W związku z tym podjęte zostały działania, celem skatalogowania tych postępowań. Ponadto Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie przystępuje do ww. toczących się postępowań sądowych w następstwie uzyskiwanej o nich wiedzy.

Dyrektor poinformowała, że nie było zawartych umów w zakresie utrzymania wód oraz RZGW w Rzeszowie nie wstąpiło w prawa i obowiązki koncesji i zezwoleń udzielonych marszałkom województw lub wojewódzkim samorządowym jednostkom organizacyjnym.

Dokumentację umów¹⁹ i decyzji²⁰ dotyczących przedsięwzięć inwestycyjnych na wodach publicznych będących własnością Skarbu Państwa, w stosunku do których marszałek województwa wykonywał prawa właścicielskie Skarbu Państwa oraz urzędów melioracji wodnych podstawowych przejęto od Marszałka Województwa Podkarpackiego w dniu 7 maja 2018 r.

(akta kontroli str. 1091 – 1103)

Wykazy pracowników urzędów marszałkowskich, starostw powiatowych oraz samorządowych jednostek organizacyjnych, którzy z mocy prawa mieli stać się 1 stycznia 2018 r. pracownikami PGW Wody Polskie na obszarze działania RZGW w Rzeszowie zostały przekazane Pełnomocnikowi ds. tworzenia Wód Polskich w grudniu 2017 r. z Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie każdy

¹⁹ O których mowa w art. 536 ust. 1 ustawy – Prawo wodne z 2017 r.

²⁰ O których mowa w art. 536 ust. 3 ustawy – Prawo wodne z 2017 r.

pracownik otrzymał zawiadomienie, w którym wskazane było miejsce stawienia się do pracy w dniu 2 stycznia 2018 r.

Pracowników urzędów marszałkowskich, starostw powiatowych oraz samorządowych jednostek organizacyjnych, którzy z mocy ustawy Prawo wodne stali się pracownikami Wód Polskich z dniem 1 stycznia 2018 r. obowiązywały do 31 stycznia 2018 r. dotychczasowe umowy o pracę²¹. PGW Wody Polskie RZGW w Rzeszowie, jako nowy pracodawca, zawarł z pracownikami 31 stycznia 2018 r. porozumienia o zmianie z dniem 1 lutego 2018 r. warunków pracy i płacy.

W sprawie działań podejmowanych w zakresie organizacji siedziby, pomieszczeń biurowych i gospodarczych, celem zapewnienia efektywnego przejęcia pracowników zastępca dyrektora RZGW wyjaśniła: *Powodem poszukiwania nowego lokalu biurowego na siedzibę Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Rzeszowie była sytuacja użyczenia lokali biurowych na ul. Hetmańskiej 9 przez Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie do dnia 30 czerwca 2018 r. Pismem znak: RZ.ROO.221.1.2018 r. Dyrektor RZGW w Rzeszowie zwrócił się z prośbą do Dyrektora ROPS w Rzeszowie o przedłużenie na dotychczasowych warunkach umowy użyczenia na okres 3 lat, tj. do 30 czerwca 2021 r. W odpowiedzi na złożony wniosek, Dyrektor ROPS pismem z dnia 4 maja 2018 r. poinformował o braku możliwości zagwarantowania przedłużenia umowy użyczenia na dotychczasowych zasadach. Ponadto w piśmie tym poinformował również o konieczności zwolnienia w przyszłości kilku pomieszczeń biurowych na potrzeby ROPS. Mając na uwadze konieczność zapewnienia potrzeb lokalowych dla pracowników RZGW w Rzeszowie celem realizacji zadań w zakresie gospodarki wodnej, z dniem 2 lipca 2018 r. zawarto umowę najmu lokalu biurowego mieszczącego się przy ul. Hetmańskiej 9 w Rzeszowie na czas określony, tj. do 31 grudnia 2018 r. już na rynkowych stawkach czynszu. W związku z powyższym Dyrektor RZGW skierował wniosek znak: RZ.REK.221.2.2018. na ręce Wojewody Podkarpackiego, Prezydenta Miasta Rzeszowa oraz Dyrektora Oddziału Regionalnego Agencji Mienia Wojskowego w Lublinie z prośbą o udostępnienie danych dotyczących wolnych nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa będących w zasobach ww. instytucji, a mogących być przeznaczonymi na siedzibę RZGW w Rzeszowie. Wojewoda Podkarpacki poinformował, że obecnie wszystkie nieruchomości będące własnością Skarbu Państwa pozostające w trwałym zarządzie Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie są w pełni wykorzystane. Podobnie odpowiedział Prezydent Miasta Rzeszowa oraz Dyrekcja Agencji Mienia Wojskowego. Mając powyższe na uwadze (tj. wyczerpano możliwości wynajęcia lokalu będącego własnością Skarbu Państwa) RZGW w Rzeszowie dokonało rozeznania w zakresie wolnych lokali biurowych w Rzeszowie na rynku komercyjnym. Na podstawie dokonanych oględzin kilku nieruchomości spełniających m.in. niezbędne kryteria w zakresie zapewnienia wystarczającej powierzchni użytkowej, zwróciliśmy się Pana Prezesa PGW WP o zajęcie stanowiska w zakresie możliwości wynajęcia lokali biurowych zlokalizowanych przy ul. Hanasiewicza 17A na siedzibę RZGW w Rzeszowie. W odpowiedzi pismo znak: KOA.221.1.2018 z dnia 17 września 2018 r. otrzymaliśmy informacje, że w ramach posiadanego pełnomocnictwa Dyrektor może samodzielnie podejmować decyzje związane z zapewnieniem funkcjonowania RZGW w Rzeszowie w celu realizacji zadań statutowych. W dniu 31 października 2018 r. podpisano umowę najmu na okres od 1 listopada 2018 r. do 1 listopada 2023 r.*

²¹ Art. 231 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 - Kodeks pracy.

303 osoby zostały pracownikami RZGW z mocy Prawa wodnego z dniem 1 stycznia 2018 r. Przeszli oni do RZGW z: Podkarpackiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie, Małopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Krakowie, Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Lublinie, ze Starostw Powiatowych oraz z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego. Ponadto z dniem 2 stycznia 2018 r. przyjęto siedem osób i stan zatrudnienia na ten dzień wyniósł 310 osób.

W okresie od 1 stycznia 2018 r. do 30 stycznia 2020 r. z pracy zrezygnowało 42 pracowników z następujących przyczyn: wypowiedzenie umowy przez pracownika (14 osób), porozumienie stron - art. 30 par. 1 pkt 1 Kodeksu pracy (pięć osób), z upływem czasu, na który była zawarta umowa (pięć osób), porozumienie stron w celu przejścia na emeryturę (15 osób), porozumienie stron w celu przejścia na rentę (jedna osoba) oraz rozwiązanie umowy bez wypowiedzenia przez pracownika – art. 23 par. 4 Kodeksu pracy (dwie osoby).

Pracowników RZGW w Rzeszowie, którzy z mocy prawa stali się pracownikami Wód Polskich z dniem 1.01.2018 r. obowiązywały dotychczasowe zakresy czynności, ponieważ zostali oni pracownikami PGW Wody Polskie zgodnie z art. 231 Kodeksu pracy.

Nowe zakresy czynności zostały opracowane przez bezpośrednich przełożonych pracowników we wrześniu 2018 r. oraz styczniu 2019 r.

Dyrektor RZGW poinformowała, że zgodnie z obowiązującą strukturą organizacyjną PGW Wody Polskie - Kierownicy Nadzorów Wodnych, Działów i Zespołów Zarządu Zlewni opracowywali zakresy obowiązków w uzgodnieniu z Dyrektorami Zarządów Zlewni, natomiast Dyrektorzy Zarządów Zlewni opracowywali zakresy obowiązków w uzgodnieniu z Dyrekcją RZGW w Rzeszowie. Następnie zakresy te zatwierdzone zostały przez Dyrektora RZGW.

Pracownicy RZGW posiadali kwalifikacje zgodne z ogłaszanymi naborami, lub z potrzebami wynikającymi z zakresu wykonywanych zadań danej jednostki/komórki organizacyjnej. Pracownicy zarządów zlewni i nadzorów wodnych, którzy z mocy prawa zgodnie z ustawą Prawo wodne z dniem 01.01.2018 r. stali się pracownikami Wód Polskich posiadali wykształcenie i doświadczenie zawodowe zgodne z charakterem przypisanych im zadań.

Pracownicy zatrudnieni na obszarze działania RZGW w Rzeszowie mieli zapewnione właściwe stanowiska pracy oraz wyposażenie i sprzęt potrzebny do realizacji zadań statutowych.

Pismem z 30 stycznia 2018 r. Prezes PGW Wody Polskie ustalił w I kwartale 2018 r. limit miesięczny na płace w wysokości 1 325 580,38 zł dla wszystkich pracowników zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych PGW Wody Polskie na obszarze działania RZGW oraz liczbę etatów w wysokości 369, w tym 65 etatów dla nowo zatrudnianych pracowników. Na 2019 r. limit miesięczny na wynagrodzenia ustalony został w wysokości 1 327 842,40 zł, a od lutego 2019 r. został zwiększony do kwoty 1 391 332,40 zł. Od II kwartału 2019 r. miesięczny limit środków na wynagrodzenia osobowe ustalono w wysokości 1 687 000,00 zł i średnioroczny limit etatów w wysokości 383.

Dyrektor wyjaśniła, że w ramach posiadanego limitu wynagrodzeń i etatów, na bieżąco, we współpracy z Zastępcami Dyrektora RZGW oraz Dyrektorami Zarządów Zlewni i Kierownikami Nadzorów Wodnych dokonywano oceny potrzeb w zatrudnieniu zarówno w RZGW jak i w Zarządach Zlewni i Nadzorach Wodnych. Przy ustalaniu potrzeb zatrudnienia wzięto pod uwagę długości wałów

przeciwpowodziowych, ilość obiektów hydrotechnicznych i urządzeń wodnych oraz liczbę spraw, które wpływały do Zarządu Zlewni w zakresie usług wodnych.

(akta kontroli str. 1104 – 1155)

Dyrektor RZGW zapewnił koordynację działań Zarządów Zlewni zgodnie ze Statutem PGW Wody Polskie. Koordynacja polegała głównie na zapewnieniu w poszczególnych pionach i komórkach organizacyjnych spójności działań. Realizowana była również sprawozdawczość dotycząca monitoringu opłat oraz wydawanych decyzji przez poszczególne Zarządy Zlewni i RZGW. Ponadto Dyrektor RZGW poinformowała, że organizowane są z dyrektorami Zarządów Zlewni i pracownikami merytorycznymi narady oraz spotkania, na których przekazywane są informacje z narad kierownictwa z KZGW a także omawiane bieżące sprawy i zagadnienia. Spotkania służą także rozwiązywaniu trudnych i skomplikowanych tematów w celu niwelowania ewentualnych problemów i wymianie doświadczeń między poszczególnymi Zarządami Zlewni i komórkami organizacyjnymi RZGW. Regularnie prowadzona jest analiza potrzeb w zakresie utrzymania urządzeń wodnych, planowania i realizacji robót oraz opracowanie planów rocznych i wieloletnich. W przypadku wystąpienia zjawisk powodziowych działające w RZGW w Rzeszowie Centrum Operacyjne prowadzi ścisłą współpracę z zarządami Zlewni i Nadzorami Wodnymi. Dyrektor RZGW jest członkiem działającego przy Wojewodzie Podkarpackim - Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, dzięki czemu możliwa jest również koordynacja działań podejmowanych przez pracowników Wód Polskich.

(akta kontroli str. 1208 - 1231)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. RZGW nierzetelnie przeprowadziło weryfikację i przekazaną przez Marszałka Województwa Podkarpackiego tabelę nr 8. Ustalono, że tabela zawierała działki będące własnością prywatną, działki niepokryte wodami itp. Jednocześnie kontrola wykazała, że spośród działek przekazanych przez Marszałka Województwa Podkarpackiego (2.054 szt.) na podstawie dokumentu księgowego „PTL – Protokół przekazania ST”, tylko około 400 działek było ujętych we wskazanej wyżej tabeli.

Efektem nierzetelnego zweryfikowania wykazu nieruchomości gruntowych było przyjęcie niekompletnego wykazu oraz ujęcie w księgach inwentarzowych RZGW nieruchomości niebędących jego własnością.

Dyrektor RZGW wyjaśniła, że: *W tabeli nr 8 znalazły się przede wszystkim działki, na których realizowane były zadania z zakresu ustawy prawo wodne, zlecone samorządowi województwa. Oprócz działek Skarbu Państwa posiadających urządzoną księgę wieczystą, w tabeli nr 8 znalazły się również działki wymagające wyodrębnienia np. części powierzchni zajętej przez śródlądowe wody płynące, wały przeciwpowodziowe lub inne urządzenia hydrotechniczne stanowiące własność Skarbu Państwa, wobec których Wody Polskie reprezentują Skarb Państwa oraz wykonują uprawnienia właścicielskie Skarbu Państwa na podstawie art. 528 Prawa wodnego, lecz stan prawny tych nieruchomości był i jest nieuregulowany. Ww. nieruchomości nie posiadają urzędzonej księgi wieczystej lub posiadają ją, ale wpisy w księdze wskazują na osoby fizyczne lub prawne pomimo, że działki (a w niektórych wypadkach ich części) były od kilkunastu lat we władaniu poprzedników prawnych Wód Polskich (w tym Marszałka). Uregulowanie stanów prawnych (jak się wstępnie ocenia nawet kilkunastu tysięcy) działek zajętych przez śródlądowe wody płynące oraz urządzenia wodne, będzie procesem długotrwałym i kosztownym.*

W licznych przypadkach jedynym sposobem ujawnienia prawa do nieruchomości zajętych przez urządzenia wodne będzie nabycie przez Wody Polskie prawa własności przez zasiedzenie i uzgodnienie stanu prawnego i stanu posiadania, w przypadku działek zajętych przez śródlądowe wody płynące przez uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym zgodnie z art. 10 ustawy z dn. 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece.

Gruntowna weryfikacja działek ewidencyjnych wykazanych w tabeli 8 wymaga m. in. przeprowadzenia niezbędnych wizji terenowych, pomiarów geodezyjnych, podziałów nieruchomości, przeprowadzenia postępowań o ustalenie linii brzegu lub sporządzenia opracowań hydrologicznych w celu ustalenia charakteru cieku. Dyrektor RZGW w Rzeszowie otrzymał od marszałków województw wykazy (tabele 8) obejmujące ponad 20.000 działek (liczba ta ulega zmianie z uwagi na to, że proces przekazania działek ewidencyjnych nie został zakończony). Biorąc pod uwagę ilość działek, można przewidywać, że gruntowna weryfikacja działek będzie czasochłonna i wymagać będzie zabezpieczenia niezbędnych środków finansowych. W niektórych przypadkach może zakończyć się dodaniem lub usunięciem działek z tabeli 8.

Ponadto w odniesieniu do 2.054 działek Dyrektor wyjaśniła, że w wyniku ponownej analizy tabeli nr 8 ustalono, że nie uwzględnia ona 1.698 działek ewidencyjnych, stanowiących majątek Skarbu Państwa (reprezentowany dotychczas przez Marszałka Województwa Podkarpackiego), czego nie stwierdzono podczas wcześniejszej weryfikacji tabeli. Jeszcze w trakcie trwania kontroli, RZGW oraz Podkarpacki Urząd Marszałkowski podjął wspólne działania mające na celu przygotowanie kolejnego wykazu obejmującego brakujące działki. Pracownicy RZGW w dniu 21 stycznia br. przekazali do Podkarpackiego Urzędu Marszałkowego informację o brakujących działkach. Oczekuje się od Marszałka Województwa Podkarpackiego na protokół zdawczo - odbiorczy zawierający opracowane wykazy brakujących działek.

Protokół zdawczo-odbiorczy uzupełniający tabelę nr 8 został podpisany przez Dyrektora RZGW i Marszałka Województwa Podkarpackiego 31 stycznia 2020 r. i przedstawiony kontrolerom 18 lutego 2020 r.

(akta kontroli str. 1208 – 1283)

2. Dyrektor RZGW nie złożył wniosków do ksiąg wieczystych o ujawnienie reprezentacji Skarbu Państwa w związku z wygaśnięciem trwałego zarządu sprawowanego przez Marszałka Województwa Podkarpackiego w stosunku do wszystkich przejętych działek.

(akta kontroli str. 1091 – 1102, 1208-1232)

OCENA CZĄSTKOWA

Dyrektor RZGW stworzył warunki finansowo-kadrowo-organizacyjno-techniczne zapewniające realizację zadań związanych z zapewnieniem prawidłowego funkcjonowania od 1 stycznia 2018 r. Wód Polskich na terenie jego działania. Wyznaczono osoby odpowiedzialne za realizację zadań i właściwie realizowano działania związane z zapewnieniem siedzib jednostek organizacyjnych Wód Polskich oraz zatrudnieniem pracowników. Zatrudnionym osobom zapewniono stanowiska pracy oraz wyposażenie i sprzęt potrzebny do realizacji zadań.

W sposób nierzetelny zweryfikowano poprawność i kompletność przekazanego przez Marszałka Województwa Podkarpackiego wykazu nieruchomości gruntowych (tabela nr 8). Skutkiem takiego działania było błędne ujęcie w ewidencji księgowej PGW Wody Polskie działek nie będących własnością Skarbu Państwa. Dyrektor RZGW nie złożył wniosków do ksiąg wieczystych o ujawnienie reprezentacji Skarbu Państwa w związku z wygaśnięciem trwałego zarządu sprawowanego przez Marszałka Województwa Podkarpackiego.

2. Realizacja wybranych zadań RZGW w Rzeszowie w zakresie gospodarowania wodami.

Opis stanu faktycznego

W okresie od 1 stycznia 2018 r. do 30 listopada 2019 r., w zakresie terenu położonego na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, RZGW w Rzeszowie przeprowadził:

- 363 uzgodnienia w zakresie projektów planistycznych dotyczących zagospodarowania przestrzennego, w tym w 37 przypadkach odmówił uzgodnienia ww. dokumentów,
- 11 uzgodnień w zakresie projektów gminnych programów rewitalizacji – w żadnym przypadku nie odmówił uzgodnienia ww. dokumentów,
- 2.032 uzgodnienia w zakresie projektów decyzji o warunkach zabudowy, w tym w 255 przypadkach odmówił uzgodnienia ww. dokumentów,
- 747 uzgodnień w zakresie projektów decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, w tym w ośmiu przypadkach odmówił uzgodnienia ww. dokumentów,
- trzy uzgodnienia w zakresie ustalenia lokalizacji linii kolejowych – w żadnym przypadku nie odmówił uzgodnienia ww. dokumentów.

(akta kontroli str. 335 – 341)

Wybrano losowo pięć uzgodnionych projektów dokumentów planistycznych dotyczących zagospodarowania przestrzennego²² oraz pięć uzgodnionych projektów decyzji o warunkach zabudowy²³. W ww. przypadkach planowana zabudowa oraz zagospodarowanie terenu nie naruszały ustaleń obowiązującego na danym obszarze planu zarządzania ryzykiem powodziowym²⁴.

(akta kontroli str. 342 – 431)

Na obszarze działania RZGW w Rzeszowie zaplanowano sześć zadań inwestycyjnych z zakresu ochrony przed powodzią, z których zrealizowano pięć²⁵. Ww. inwestycje dotyczyły głównie budowy i rozbudowy wałów rzek (cztery zadania), a także budowy przepompowni, przebudowy koryta cieku, budowy kanału ulgi.

RZGW w Rzeszowie na bieżąco monitorował i koordynował realizację inwestycji z zakresu ochrony przed powodzią. Obowiązki inspektora nadzoru na ww. zadaniach realizowali pracownicy RZGW w Rzeszowie. Na dwóch z ww. zadaniach inwestycyjnych, w ramach koordynowania oraz monitoringu realizacji inwestycji, przeprowadzano również wizje lokalne i rady budowy.

Dodatkowo na obszarze działania RZGW w Krakowie, w oparciu o zawarte porozumienie, RZGW w Rzeszowie zrealizował jedną inwestycję oraz prowadził roboty budowlano montażowe na jednej inwestycji. Inwestycje dotyczyły budowy wałów rzek i realizowane były w ramach *Projektu ochrony przeciwpowodziowej w dorzeczu Odry i Wisły*. RZGW w Rzeszowie posiadał wiedzę o aktualnym stanie zaawansowania tych inwestycji oraz o problemach i zagrożeniach występujących

²²Znak: RZ.RPP.610.87.2019.MK z 31 maja 2019 r., RZ.RPP.610.127.2019.MK z 28 czerwca 2019 r., RZ.RPP.610.202.2019.MK z 16 września 2019 r., RZ.RPP.610.258.2019.MK z 13 grudnia 2019 r., RZ.RPP.610.271.2019.MK z 31 grudnia 2019 r.

²³Znak: RZ.RPP.611.443.2018.MW z 29 maja 2018 r., RZ.RPP.611.925.2018.MW, RZ.RPP.611.433.2019.MC z 24 maja 2019 r., RZ.RPP.611.432.2019.AM z 5 czerwca 2019 r., RZ.RPP.611.913.2019.MK z 19 września 2019 r.

²⁴ Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły stanowi załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. poz. 1841)

²⁵ Jedna inwestycja była w trakcie realizacji.

w trakcie ich realizacji. Sporządzano protokoły z rady budowy oraz miesięczne i kwartalne raporty z realizacji działań.

Prowadzono miesięczny monitoring wszystkich zadań inwestycyjnych RZGW w Rzeszowie (w tym na etapie projektowania) w formie tabelarycznej²⁶.

(akta kontroli str. 432 – 472)

Na terenie działania RZGW w Rzeszowie²⁷ nie występowały szlaki żeglowne lub rzeki o dużych parametrach, dla których konieczna byłaby praca jednostek pływających – lodołamaczy.

RZGW w Rzeszowie zapewnił zimową ochronę przeciwpowodziową. Przejął prawa i obowiązki wynikające z porozumień zawartych przez PZMiUW z wykonawcami ustalając zasady świadczenia usług usuwania zatorów na rzekach i urządzeniach wodnych, które obowiązywały do 30 kwietnia 2018 r.²⁸. Na początku 2019 r.²⁹ zawarł porozumienia z wykonawcami ustalając zasady świadczenia usług zapewniających zimową ochronę przeciwpowodziową wód i urządzeń wodnych na terenie działania poszczególnych Nadzorów Wodnych, które obowiązywały do końca 2019 r.³⁰

RZGW w Rzeszowie prowadził monitoring zjawisk lodowych przy pomocy jednostek terenowych, tj. Nadzorów Wodnych. W latach 2018-2019 konieczność prowadzenia akcji lodołamania wystąpiła jeden raz. Informacje od Nadzoru Wodnego o potrzebie likwidacji zatoru na rzece Oslawa oraz ustalonym sposobie udrożnienia zatoru przekazywane były do RZGW w Rzeszowie, który całą akcję koordynował.

(akta kontroli str. 473 – 498)

Nie opracowano programu kontroli gospodarowania wodami na 2018 r. Dyrektor RZGW w Rzeszowie wyjaśniła, że *w związku z organizacją PGW Wody Polskie nie opracowano ww. programu*. W 2018 r. RZGW w Rzeszowie przeprowadził 10 kontroli gospodarowania wodami, w tym jedną sprawdzającą zarządzenia pokontrolne.

Minister Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej zatwierdził plan kontroli gospodarowania wodami na rok 2019³¹. Plan ten w zakresie RZGW w Rzeszowie został opracowany głównie w oparciu o propozycje przekazane przez koordynowane Zarządy Zlewni. W 2019 r. RZGW w Rzeszowie przeprowadził 38 kontroli, w tym dwie sprawdzające zarządzenia pokontrolne.

W okresie objętym kontrolą RZGW w Rzeszowie nie planował i nie wykonywał kontroli gospodarowania wodami w zakresie związanym z ochroną ludności i mienia przed powodzią, w tym w zakresie przestrzegania warunków obowiązujących na wałach przeciwpowodziowych oraz na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, a także stanu zabezpieczenia przed powodzią oraz przebiegu usuwania skutków powodzi związanych z utrzymaniem wód oraz urządzeń wodnych.

Dyrektor RZGW w Rzeszowie wyjaśniła m. in., że *otrzymane propozycje kontroli nie wskazywały, że niezbędna, czy wskazana byłaby kontrola w zakresie związanym z ochroną ludności i mienia przed powodzią. Także inne podmioty (urzędy, instytucje, stowarzyszenia, itp.) nie informowały o potrzebie wykonania tego rodzaju kontroli, stąd też ww. kontrole nie były realizowane. Sprawdzenie (kontrola) stanu*

²⁶ Monitoring pn. „Informacja nt. projektów realizowanych przez PGW WP na koniec miesiąca ...”, który sporządzano i przekazywano KZGW w Warszawie za okres maj-listopad 2018 r. oraz marzec-listopad 2019 r.

²⁷ Teren obejmujący rzeki zlewni: Wisłoki, Wiśłoka, Górnego Sanu, Dolnego Sanu.

²⁸ RZGW w Rzeszowie wprowadził aneksy do porozumień. Porozumienia obejmowały ok. 85% obszaru działania RZGW w Rzeszowie. Dla pozostałego obszaru zimową ochronę przeciwpowodziową zapewniono w ramach sił własnych poszczególnych Zarządów Zlewni.

²⁹ Porozumienia zawarto w styczniu 2019 r., za wyjątkiem obszaru dot. Nadzoru Wodnego w Rzeszowie, Łąćucie i Strzyżowie – porozumienie zawarto 11 lutego 2019 r.

³⁰ Do czasu zawarcia ww. porozumień w okresie zimowym 2018/2019 zimową ochronę przeciwpowodziową zapewniały Zarządy Zlewni w ramach sił własnych lub zewnętrzni wykonawcy w ramach natychmiastowego zlecenia niezbędnych prac.

³¹ Plan kontroli gospodarowania wodami z 25 stycznia 2019 r.

technicznego i przydatności do użytkowania budowli przeciwpowodziowych prowadzona była w ramach przeglądów okresowych oraz doraźnych³².

(akta kontroli str. 499 – 548)

Do RZGW w Rzeszowie wpływały propozycje zadań związanych z utrzymaniem we właściwym stanie rzek i urządzeń wodnych przekazywane przez Zarządy Zlewni. Ww. propozycje analizowano pod kątem możliwości ich realizacji oraz sfinansowania w ramach zadań utrzymaniowych i sporządzano roczne oraz wieloletnie plany rzeczowo-finansowe na roboty utrzymaniowe.

Dyrektor RZGW w Rzeszowie wyjaśniła m. in., że potrzeby w zakresie utrzymania wód i urządzeń wodnych określały Nadzory Wodne poprzez wizje terenowe w ramach przeglądów okresowych oraz rozpatrywania wniosków wykonania robót utrzymaniowych. Informacje w zakresie potrzeb zawarte były w protokołach przeglądu, notatkach z wizji oraz korespondencji z wnioskującymi. Na podstawie analizy tych dokumentów sporządzano propozycje zadań utrzymaniowych.

Plan rzeczowo-finansowy na zadania o charakterze utrzymaniowym na 2018 r. w RZGW w Rzeszowie został zatwierdzony 16 kwietnia 2018 r.³³ Plan opracowany został na podstawie Planów rzeczowo-finansowych bieżących wydatków związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną opracowanych przez ZMiUW oraz RZGW działające do 31 grudnia 2017 r., przekazanych przez KZGW³⁴. RZGW w Rzeszowie dokonując analizy i weryfikacji ww. Planów zidentyfikował zadania związane z utrzymaniem wód oraz urządzeń wodnych RZGW w Rzeszowie.

W listopadzie 2018 r. opracowano Program realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną na lata 2019-2021³⁵.

W styczniu 2019 r. ww. Program w zakresie zadań na 2019 r. weryfikowano, nadając im priorytety³⁶. W dniu 7 lutego 2019 r. Z-ca Prezesa PGW Wody Polskie zatwierdził Program realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną na 2019 r.³⁷

Ponadto 7 lutego 2019 r. Z-ca Prezesa PGW Wody Polskie zatwierdził Plan rzeczowo-finansowy wykonania zadań o charakterze utrzymaniowym, wynikających z decyzji nakazowych nadzoru budowlanego na 2019 r.³⁸

Plany utrzymaniowe na 2018 r. i 2019 r. uwzględniały w pełni realizację potrzeb utrzymania we właściwym stanie rzek i urządzeń wodnych.

W RZGW w Rzeszowie monitorowano realizację planowanych zadań utrzymaniowych wg wytycznych KZGW³⁹. RZGW w Rzeszowie przekazywał KZGW, wg stanu na koniec miesiąca, informacje dotyczące realizacji ww. zadań w formie tabelarycznej⁴⁰.

Dodatkowo na polecenie Dyrektora RZGW w Rzeszowie, na potrzeby własne RZGW w Rzeszowie, monitoring zadań utrzymaniowych realizowano: co tydzień (od

³² Zgodnie z art. 62 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2019 r. poz. 1186 ze zm.). Odpowiednio dwa razy w roku lub w razie wystąpienia czynników zewnętrznych oddziałujących na obiekt, związanych z działaniem człowieka.

³³ Plan obejmował 97 zadań na łączną kwotę 3 731 000,00 zł

³⁴ Pismo z 10 stycznia 2018 r.

³⁵ Program obejmował zadania na łączne kwoty: 57 036 718,00 zł w 2019 r., 41 192 288,20 zł w 2020 r., 34 316 917,30 zł w 2021 r.

³⁶ Priorytety 1, 2 i 3, gdzie 1 – zadania priorytetowe, niezbędne do realizacji w ramach przyznaných limitów środków finansowych, 2 – lista rezerwowa w przypadku pojawienia się dodatkowych środków finansowych, 3 – zadania fakultatywne.

³⁷ Na kwotę ogółem 52 395 000,00 zł, w tym zadania priorytetowe na kwotę ogółem 16 950 000,00 zł.

³⁸ Zawierający jedno zadanie dotyczące RZGW w Rzeszowie na kwotę 25.000,00 zł.

³⁹ Wytyczne przekazane 20 czerwca 2018 r.

⁴⁰ Wzór opracowany przez KZGW zawierał m. in. dane: nazwa zadania, jednostka realizująca zadanie, stan realizacji i aktualny poziom wykorzystania środków wg stanu na koniec miesiąca. Od 30 czerwca 2018 r.

21 września 2018 r. do 15 grudnia 2018 r.)⁴¹, w trakcie miesiąca (od 18 sierpnia 2019 r. do 20 listopada 2019 r.)⁴², w miarę potrzeb (od 30 sierpnia 2019 r. do 29 listopada 2019 r.)⁴³

(akta kontroli str. 549-704)

RZGW w Rzeszowie przejął od marszałków województw 856 umów użytkowania gruntów pokrytych wodami⁴⁴. Z ww. umów do 20 grudnia 2019 r. aneksowano (podpisano dwustronnie) jedynie 424 szt. Zastępca dyrektora wyjaśniła, że w ilości 424 szt. aneksy zostały opracowane i podpisane dwustronnie, zaś do 432 szt. umów aneksy są w trakcie procedowania. Opóźnienia w opracowaniu aneksów oraz uzyskaniu dwustronnych podpisów wynika z indywidualnego podejścia do każdej sprawy-umowy. Podpisanie aneksu przez Strony wielokrotnie wymaga również nawiązania bezpośredniego kontaktu telefonicznego, listownego z Podmiotem. Pomimo bardzo dużej ilości spraw jaka wpływa do Wydziału oraz bieżącego rozpatrywania priorytetowych tematów, czynione są wszelkie starania mające na celu systematyczne sporządzanie aneksów. Niezależnie od powyższego, Poleceniem z dnia 23 grudnia 2019 r. Z-cy Dyrektora ds. Usług Wodnych i Zarządzania Środowiskiem Wodnym zlecono przeprowadzenie wnikliwej analizy sporządzanych aneksów do umów oraz przeprowadzenie monitoringu spraw będących w toku.

W stosunku do wybranych losowo pięciu przejętych umów użytkowania gruntów pokrytymi wodami, RZGW w Rzeszowie⁴⁵:

- dokonał analizy ich zgodności z obowiązującymi przepisami,
- przekazał użytkownikom pismo informujące o wstąpieniu PGW Wody Polskie z mocy ustawy Prawo wodne⁴⁶ w prawa i obowiązki wynikające z umów oraz o aktualizacji wysokości stawek opłaty rocznej⁴⁷,
- opracował aneksy do umów⁴⁸,
- wystawił faktury za użytkowanie gruntów za 2018 i 2019 r.,
- pobierał opłaty z tytułu użytkowania gruntów.

(akta kontroli str. 705 – 776, 1156 - 1158)

Dyrektor RZGW w wyniku rozpatrzenia wniosków złożonych w 2018 r. w sprawie wydania lub zmiany pozwolenia wodnoprawnego: wydał 106 decyzji udzielających pozwolenia wodnoprawnego, 9 decyzji zmieniających pozwolenie wodnoprawne oraz przekazał 56 wniosków o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego według właściwości do Dyrektora Zarządu Zlewni.

W wyniku rozpatrzenia wniosków złożonych w 2019 r. - do dnia 16.12.2019 r. w sprawie wydania lub zmiany pozwolenia wodnoprawnego: wydał 75 decyzji udzielających pozwolenia wodnoprawnego, 8 decyzji zmieniających pozwolenie wodnoprawne oraz przekazał 42 wnioski o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego według właściwości do Dyrektora Zarządu Zlewni. W trakcie kontroli prowadzonych

⁴¹ W formie tabelarycznej, wg wzoru opracowanego przez RZGW w Rzeszowie.

⁴² W formie tabelarycznej, wg wzoru opracowanego przez KZGW.

⁴³ W formie tabelarycznej, wg wzoru opracowanego przez RZGW w Rzeszowie.

⁴⁴ Prezes PGW Wody Polskie zarządzeniem nr 3/2019 z 4 marca 2019 r. określił Procedury gospodarowania mieniem Skarbu Państwa będącym we władaniu PGW Wody Polskie RZGW. Zmiany do ww. Procedur zostały wprowadzone przez Prezesa PGW Wody Polskie zarządzeniem nr 67/2019 z 13 listopada 2019 r. oraz nr 68/2019 z 26 listopada 2019 r.

⁴⁵ Nr 2130/22/17/04 z 12 marca 2004 r., 2132/07/2009 z 30 czerwca 2009 r., 511.3.47.1.D.2012 z 10 maja 2012 r., 511.23.13.360.66.Rz.2013 z 16 października 2013 r., 511.25.392.13.Św.Rop.2014 z 11 kwietnia 2014 r.

⁴⁶ Art. 534 ust. 1 pkt 3.

⁴⁷ Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie wysokości jednostkowych stawek opłaty rocznej za użytkowanie gruntów pokrytymi wodami (Dz. U. poz. 2496).

⁴⁸ W trzech przypadkach aneks został podpisany przez obie strony, w jednym został przesłany użytkownikowi do podpisania, a w jednym jest na etapie procedowania.

było 17 postępowań administracyjnych w sprawie udzielenia pozwolenia wodnoprawnego.

W wyniku rozpatrzenia wniosków złożonych w 2018 r. w sprawie wydania lub zmiany pozwolenia wodnoprawnego, wydał 105 decyzji udzielających pozwolenia wodnoprawnego, w tym: 9 decyzji zostało wydanych na podstawie dokumentacji przekazanej przez Marszałka Województwa Podkarpackiego, 2 decyzje zostały wydane na podstawie dokumentacji przekazanej przez Marszałka Województwa Lubelskiego, 1 decyzja została wydana na podstawie dokumentacji przekazanej przez Marszałka Województwa Małopolskiego. Wydał także 8 decyzji zmieniających pozwolenie wodnoprawne, w tym 1 decyzja została wydana na podstawie dokumentacji przekazanej przez Marszałka Województwa Podkarpackiego.

Badanie 20 sztuk dokumentacji dotyczącej procedowania wniosku o wydanie pozwolenia wodnoprawnego wykazało, że wnioski rozpatrywane były w sposób prawidłowy i terminowy.

Do Dyrektora RZGW wpływały wyłącznie ponaglenia w związku z niezłatwieniem spraw przez podległych Dyrektorów Zarządów Zlewni. W 2018 r. wpłynęło 18 ponagleń w związku z niezłatwieniem spraw przez podległych Dyrektorów Zarządów Zlewni. W 2019 r. wpłynęło 6 ponagleń.

Dyrektor nie posiadał informacji w zakresie złożonych do Prezesa Wód Polskich ponagleń w związku z niezłatwieniem spraw przez Dyrektora RZGW.

(akta kontroli str. 1159 - 1201)

Dane dotyczące ilości przypadków oraz kwoty nieuiszczonych w terminie opłat za pobór wód podziemnych lub powierzchniowych przez podmioty korzystające z usług wodnych na obszarze działania RZGW gromadzone były w zarządach zlewni, które naliczały opłaty dla poszczególnych podmiotów. Również czynności w ramach windykacji opłat za pobór wód podziemnych lub powierzchniowych, nieuiszczonych w terminie przez podmioty korzystające z usług wodnych od 1 stycznia 2018 r. były prowadzone jedynie przez zarządy zlewni z pominięciem RZGW.

Dyrektor RZGW wyjaśniła, że m. in: *Statut PGW WP jasno określa, że Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej jedynie koordynuje, a nie nadzoruje czy też kieruje działalnością Dyrektora Zarządu Zlewni. Koordynacja zaś ma na celu powiązanie wszystkich zadań i wykorzystanie zasobów poszczególnych komórek organizacyjnych kierowanych przez ich kierowników, w celu zapewnienia zgodności ich działań z ogólnymi celami.* W dalszej części wyjaśnień dyrektor wskazała, że Zarządzenie nr 24/2018 Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z dnia 24 czerwca 2018 r. w sprawie wprowadzenia w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie „Instrukcji w sprawie windykacji wierzytelności” wprowadziło instrukcję postępowania z wierzytelnościami, która obowiązywała do 2 września 2019 r. Zgodnie z ww. Zarządzeniem w pierwszej kolejności, w przypadku braku zapłaty zobowiązania przez dłużnika, podejmowano działania informacyjne prowadzone przez pracowników działu opłat Zarządów Zlewni - w jednostce organizacyjnej, która wystawiła dokument nakładający obowiązek uiszczenia płatności. Działania informacyjne polegały na nawiązaniu z dłużnikiem kontaktu telefonicznego lub osobistego, ustaleniu z dłużnikiem harmonogramu spłaty zadłużenia, uzyskaniu od dłużnika dokumentu uznania długu i zobowiązania do spłaty oraz nadzorowaniu wywiązywania się przed dłużnikiem z harmonogramu spłat. Wszelkie wyjaśnienia i ustalenia z dłużnikiem dokumentowano w formie adnotacji z kontaktu telefonicznego lub notatki służbowej. Zarządzenie to zostało uchylone przez Zarządzenie nr 43/2019 z dnia 2 września 2019 r. w sprawie wprowadzenia procedury dochodzenia, windykacji i egzekucji należności w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie, które wprowadziło ogólne zasady w ramach przedsądowej windykacji należności. Zgodnie

z tym dokumentem w pierwszej kolejności, w przypadku braku zapłaty w terminie, podejmowane są wstępne działania windykacyjne prowadzone przez pracowników komórek finansowo-księgowych lub działów opłat i opomiarowania i działów współpracy z użytkownikami wód w zarządach zlewni, tj. w jednostce organizacyjnej, która wystawiła dokument nakładający obowiązek uiszczenia płatności.

Wstępne działania windykacyjne są podejmowane do 14 dni po upływie terminu płatności. Po tym terminie pisemny wniosek o dochodzenie należności wraz z właściwymi dokumentami przesyłane są do Wydziału Windykacji i Egzekucji Należności KZGW, który podejmuje właściwe działania egzekucyjne.

Dyrektor wyjaśniła również, że: *Biorąc pod uwagę powyższe, w szczególności fakt, że do działów merytorycznych należy generowanie w systemie informacyjnym Module OPŁAT informacji o należnościach a organizacja pracy była i jest tak zorganizowana, aby nie dublować działań, Wydział Finansowo Księgowy w RZGW w Rzeszowie wiedział, że Działy opłat w Zarządach Zlewni podejmują samodzielnie monitoring należności oraz nie zgłaszały związanych z tym problemów.*

Zdaniem Dyrektora RZGW Zarządzenie nr 24/2018 Prezesa PGW Wody Polskie z dnia 24 czerwca pozostawiało wybór czy działania informacyjne prowadzone będą przez pracowników Wydziału Finansowo Księgowego RZGW czy działu opłat Zarządów Zlewni. Pracownicy RZGW w Rzeszowie działali we wspomnianym zakresie głównie pomocniczo gdyż, zgodnie z art. 240 ust. 4 pkt 3 lit a) ustawy Prawo wodne zarządy zlewni prowadzą sprawy dotyczące opłat za usługi wodne oraz opłat podwyższonych. Działy opłat i opomiarowania we wspomnianych zarządach zlewni jako jedyne mają wyznaczone zadania związane z prowadzeniem spraw dotyczących opłat – co potwierdza Regulamin Organizacyjny Państwowego Gospodarstwa Wodnego.

Dyrektor RZGW wyjaśniła również, że: *Z wyżej podanych przyczyn RZGW w Rzeszowie nie był właściwy do prowadzenia nadzoru nad zarządami zlewni w zakresie podejmowanych w ramach windykacji opłat.*

(akta kontroli str. 886 - 1053)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

RZGW w Rzeszowie nie wykonywał kontroli gospodarowania wodami w zakresie przestrzegania warunków obowiązujących na wałach przeciwpowodziowych oraz na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, a także stanu zabezpieczenia przed powodzią oraz przebiegu usuwania skutków powodzi związanych z utrzymaniem wód oraz urządzeń wodnych, o którym mowa w art. 334 pkt 9 i 10 Prawa wodnego. Był do tego zobowiązany na podstawie art. 240 ust. 3 pkt 14 w związku z art. 335 ust. 1 pkt 1 Prawa wodnego. Powyższe przepisy wskazują, że RZGW w ramach swoich zadań wykonuje kontrolę gospodarowania wodami w ww. zakresie. Dyrektor RZGW w Rzeszowie wyjaśniła m. in., że *otrzymane propozycje kontroli od Zarządów Zlewni nie wskazywały, że niezbędna, czy wskazana byłaby kontrola w zakresie związanym z ochroną ludności i mienia przed powodzią. Także inne podmioty (urzędy, instytucje, stowarzyszenia, itp.) nie informowały o potrzebie wykonania tego rodzaju kontroli, stąd też ww. kontrole nie były realizowane.* Brak zgłoszenia propozycji lub potrzeby przeprowadzenia kontroli w zakresie ochrony ludności i mienia przed powodzią, o którym mowa powyżej, przez Zarządy Zlewni lub inne podmioty, nie zwalnia RZGW z ustawowego obowiązku wykonywania takich kontroli.

OCENA CZĄSTKOWA

RZGW prawidłowo dokonywał uzgodnień planistycznych dotyczących zagospodarowania przestrzennego na obszarze zagrożenia powodzią, koordynował i monitorował realizację inwestycji w regionie wodnym dotyczących powodzi, rzetelnie ustalał potrzeby utrzymaniowe we właściwym stanie rzek i urządzeń wodnych, opracował roczne i wieloletnie plany rzeczowo-finansowe na roboty utrzymaniowe oraz monitorował stopień ich realizacji. Terminowo prowadził postępowania w sprawie wydania lub zmiany pozwoleń wodnoprawnych.

Nie wykonywał jednak kontroli gospodarowania wodami w zakresie związanym z ochroną ludności i mienia przed powodzią.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Wnioski

1. Podjęcie działań w celu ujawnienia reprezentacji Skarbu Państwa sprawowanej przez PGW Wody Polskie w ewidencji gruntów i budynków oraz księgach wieczystych.
2. Weryfikację ewidencji środków trwałych poprzez ujęcie w niej jedynie tych części powierzchni działek niebędących własnością Skarbu Państwa, które są zajęte przez np. śródlądowe wody płynące lub wały przeciwpowodziowe.
3. Wykonywanie kontroli gospodarowania wodami w zakresie przestrzegania warunków obowiązujących na wałach przeciwpowodziowych oraz na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, a także stanu zabezpieczenia przed powodzią oraz przebiegu usuwania skutków powodzi związanych z utrzymaniem wód oraz urządzeń wodnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 2 lipca 2020 r.

Tekst ujednolicony wystąpienia pokontrolnego, zgodnie z treścią uchwały Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 24 czerwca 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/